

STORTINGET

Representantforslag 206 L

(2021–2022)

fra stortingsrepresentantene Anna Molberg, Henrik Asheim, Aleksander Stokkebø, Margret Hagerup, Sveinung Rotevatn og Dag-Inge Ulstein

Dokument 8:206 L (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anna Molberg, Henrik Asheim, Aleksander Stokkebø, Margret Hagerup, Sveinung Rotevatn og Dag-Inge Ulstein om å fjerne plikten til å gå av med særaldersgrense i Forsvaret

Til Stortinget

Bakgrunn

Regjeringen Solberg la i april 2021 frem Prop. 138 L (2020–2021) om endringer i lov om aldersgrenser for offentlige tjenestemenn m.fl. og lov om pensjonsordning for sykepleiere (fjerning av plikten til å fratre ved særaldersgrense). Forslaget innebar å fjerne plikten til å fratre stillingen ved særaldersgrense i de tilfeller der aldersgrensen var lavere enn den alminnelige aldersgrensen. Forslaget medførte at de som er ansatt i stillinger med særaldersgrense 60, 63 eller 65 år, selv kunne velge å fortsette i stillingen inntil den alminnelige aldersgrensen dersom man ønsket det, i stedet for å la arbeidsgiver avgjøre. Forslaget ville ikke endre pensjonsrettighetene for personer som likevel går av med særaldersgrensen som før, og de som velger å arbeide videre, får bedre opptjening i folketrygden.

Samlet var det om lag 32 500 aktive medlemmer av Statens pensjonskasse ved utgangen av 2020 som hadde særaldersgrense 60, 63 eller 65 år. Forsvarsdepartementet opplyste i sin høringsuttalelse at det er nær 8 000 som har særaldersgrense 60 år i Forsvaret.

Det er kjent at mange som blir nødt til å gå av med særaldersgrense, går videre til privat sektor. Dette fordi

man ikke ønsker å gå av med pensjon eller ikke har full opptjening ved aldersgrensen. Dette er også uheldig for flere virksomheter i offentlig sektor, fordi man mister verdifull erfaring og kompetanse i en tid det er stor mangel på og konkurranse om kvalifisert arbeidskraft. Et viktig formål med å fjerne plikten til å gå av ved særaldersgrense var å beholde viktig kompetanse og gi valgfrihet til den enkelte, ved å ikke tvinge arbeidstakere til å gå av før man selv ønsket det. I stillinger der man må tilfredsstillende helsekrav, er det ikke til hinder å fjerne plikten til å gå av med særaldersgrense så lenge arbeidsgiver kan legge opp til å tilby arbeidstaker andre arbeidsoppgaver.

Regjeringen Solberg sendte i juni 2021 på høring forslag om å fjerne plikten til å fratre for militært tilsatte med særaldersgrense på 60 år. Det ble også foreslått alternative virkemidler for å ivareta Forsvarets behov for å opprettholde en personellkultur i aldersmessig balanse. I Forsvaret plikter militært personell å gå av ved fylte 60 år, mens mange kan gå av allerede ved fylte 57 år, dersom alder og tjenestetid samlet tilsvarer 85 år.

I en spørreundersøkelse arrangert av Forsvarets forskningsinstitutt svarte åtte av ti at de kunne tenke seg en fortsatt militær karriere om det hadde vært mulig. Om lag to tredjedeler av de militære særalderspensionistene sier at de benytter seg av muligheten til å forlenge arbeidskarrieren enten heltid eller deltid andre steder. Dessverre må mange forsvarsansatte gå av akkurat når vedkommende er på topp med tanke på kompetanse og innsikt i organisasjonen. I en urolig tid med krig i Europa er det særlig viktig å fortsette oppbygningen av Norges forsvar, og dette innebærer også å beholde verdifull erfaring og kompetanse.

Pensjonsreformen innførte levealdersjustering av pensjonene for sikre en mer bærekraftig utvikling. Plik-

ten til å fratre ved særaldersgrense bidrar til at arbeidstakerne mister muligheten til å motvirke effekten av levealdersjusteringen ved å kunne stå lenger i stillingen. Å fjerne plikten til å fratre vil bidra til at flere som ønsker det, kan velge å øke sin pensjonsopptjening. Det er et sentralt mål med pensjonsreformen å stimulere til at flere står lenger i arbeid, og at bærekraften i velferdsstaten sikres.

Regjeringen har varslet at den ønsker å reversere de endringer som ble gjort med å fjerne plikten til å gå av ved særaldersgrense. Det er heller ikke ventet at regjeringen ønsker å gå videre med forslaget som ble sendt på høring om særaldersgrenser i Forsvaret. Nordmenn har de siste tiår fått bedre helse og økt gjennomsnittsalder. Å fjerne plikten til å gå av med særaldersgrense er et lite, men viktig tiltak for å gjøre de tilpasninger som trengs i et samfunn som stadig utvikler seg, og for å sikre arbeidstakere økt innflytelse over egen pensjon og eget arbeidsliv. I lys av den sikkerhetspolitiske situasjonen og den brede enigheten om å ytterligere styrke Forsvaret er det også nødvendig å sikre regler som gjør at man kan beholde essensiell kompetanse og erfaring lenger.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

Vedtak til lov

om endring i forsvarsloven

I

I lov 12. august 2016 nr. 77 om verneplikt og tjeneste i Forsvaret m.m. gjøres følgende endringer:

§ 44 nytt andre ledd skal lyde:

Generalmajor/kontreadmiral eller høyere utnevnes som embetsmenn på åremål for inntil 6 år. Etter utlysning kan vedkommende utnevnes for ytterligere en periode på inntil 6 år i samme stilling eller embete.

Nåværende andre til syvende ledd blir tredje til nytt åttende ledd.

§ 45 første ledd skal lyde:

Offiserer, befal, grenaderer og konstabler kan tilsettes midlertidig, eller de kan tilsettes fast til de fyller 35 år eller fast til de fyller 60 år. De som er tilsatt midlertidig, skal fratre stillingen sin uten oppsigelse. *De som er fast tilsatt til 35 år, skal fratre stillingen ved første månedsskifte etter at de har fylt 35 år. De som er fast tilsatt til 60 år, kan fratre stillingen ved første månedsskifte etter at de har fylt 60 år eller senere, men plikter å fratre stillingen ved første månedsskifte etter at den alminnelige aldersgrensen etter lov om aldersgrenser for statsansatte m.fl. er nådd.*

§ 45 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir nytt tredje ledd.

II

Loven trer i kraft straks.

7. april 2022

Anna Molberg

Henrik Asheim

Aleksander Stokkebo

Margret Hagerup

Sveinung Rotevatn

Dag-Inge Ulstein